

Ôn thi đại học môn văn –phần 11

Đề bài: Phân tích bài thơ Tây Tiến của Quang Dũng

(Muốn phân tích hay cần hiểu được hoàn cảnh ra đời của bài thơ Tây Tiến)

Bài làm 1:

Tôi đã được nghe nhiều về bài thơ Tây Tiến của Quang Dũng nhưng gần đây mới được thưởng thức trọn vẹn cả bài thơ. Và tự như một thổi nam châm bằng chất nhạc kỳ diệu, bằng hòa khí cách mạng sôi nổi...Tây Tiến đã cuốn hút tôi một cách khác thường.

Ra đời từ những năm đầu kháng chiến chống Pháp, cùng một đề tài người lính với Nhớ của Nguyên Hồng, Đồng chí của Chính Hữu, nhưng Tây Tiến của Quang Dũng vẫn có một gương mặt

riêng thật khó quên, mang đậm hào khí lãng mạn của một thời, gắn với một giai đoạn lịch sử đấu tranh anh dũng của dân tộc.

Tây Tiến không có một sáng tạo gì khác thường, đột xuất mà vẫn là sự tiếp tục của dòng thơ lãng mạn nhưng đã được tác giả thổi vào một hồn thơ rất mới và rất trẻ khác hẳn với những tiếng thơ bi lụy, náo nùng trước đó. Tây Tiến nhắc nhở một thời gian khổ và oanh liệt của lịch sử đất nước nhưng được thể hiện theo cách riêng đặc đặc qua ngòi bút Quang Dũng với tâm trạng cụ thể: nỗi nhớ đồng đội trong đoàn quân Tây Tiến. Chính niềm thương nhớ máu thịt và niềm tự hào chân thành của Quang Dũng về những người đồng đội của ông là âm hưởng chủ đạo của bài thơ, khiến cho người đọc cảm động sâu xa.

Bài thơ mở đầu bằng nỗi nhớ da diết, trải rộng cả không gian và thời gian mênh mông.

Sông Mã xa rồi Tây Tiến ơi!

Nhớ về rừng núi nhớ chơi vơi.

Tác giả nhớ về những ngày ở Tây Tiến, nhớ những người đồng đội và nỗi nhớ ấy đã thốt lên thành lời gọi. Văn học ta có nhiều câu thơ diễn tả nỗi nhớ...nhưng “nhớ chơi vơi” thì có lẽ Quang Dũng là người đầu tiên mạnh dạn sử dụng. Nỗi nhớ ấy gọi xa về cả không gian, thời gian và tầm cao nữ, nỗi nhớ như có dáng hình bênh bồng, bênh bồng. Quang Dũng viết bài thơ này khi mới xa đoàn quân Tây Tiến, xa mà không hẹn ước, không biết ngày gặp lại. Cảm giác về thời gian trải dài tạo nên nỗi “nhớ chơi vơi”, băng khuâng khó tả.

Rồi cứ thế, nỗi nhớ đồng đội ấy lan tỏa, thấm đượm nồng nàn trên từng câu thơ, khổ thơ. Có lẽ nói bài thơ được xây dựng trên cảm hứng thương nhớ triền miên với bao kỷ niệm chống chọi, ào ạt xô tới:

Sài Khao sương lấp đoàn quân mỏi.

Mường Lát hoa về trong đêm hơi.

Sài Khao, Mường Lát, những địa danh rất Tây Bắc cũng góp phần gợi nỗi nhớ chơi vơi. Hình ảnh Tây Bắc được hiện lên trong câu thơ thật mịt mù và cái mệt mỏi của đoàn quân như lẩn vào sương. Bên cạnh cái gian khổ lại có một cái rất thơ, dường như huyền thoại:

Mường Lát hoa về trong đêm hơi.

Câu thơ rất độc đáo, hoa về chứ không phải hoa nở, đêm hơi chứ không phải là đêm sương. Hoa hiện ra mờ mờ trong sương, trong màn sương vẫn cảm thấy hoa. Câu thơ đẹp, huyền ảo, lung linh quá! Đọc đến đây, cái “mỏi” của đoàn quân dường như đã tan biến hết. Quang Dũng thật tài tình khi viết một câu thơ hầu hết là thanh bằng nhẹ nhàng, lằng lằng, chơi vơi như sương, như hoa, như hồn người, khác với:

Dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm

Heo hút cồn mây súng ngửi trời.

Những câu thơ giàu chất tạo hình như vẽ lại được cả chặng đường hành quân đầy gian khổ, khó khăn. Tác giả không viết súng chạm trời mà là “súng ngửi trời” rất sinh động, nghịch ngợm, thông minh, hóm hỉnh.

Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống

Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi

Câu thơ ngắt nhịp ở giữa gợi hình ảnh dốc rất cao, rất dài nhưng ngay sau đó lại là một câu thơ toàn vần bằng. Xuân Diệu trước đây cũng chỉ viết được hai câu toàn vần bằng mà ông rất tâm đắc:

Sương nương theo trăng ngừng lưng trời

Tương tư nâng lòng lên chơi vơi.

Còn Quang Dũng trong Tây Tiến đã có khá nhiều câu thơ hầu hết là vần bằng, chất tài hoa của ông bộc lộ ở đó.

Tây Tiến đặc tả cận cảnh. Con người và cảnh vật rừng núi miền Tây Tổ quốc được tác giả thể hiện ở khoảng cách xa xa, hư ảo với kích thước có phần phóng đại khác thường. Trong khổ thơ thứ nhất này từng mảng hình khối, đường nét, màu sắc chuyển đổi rất nhanh, bất ngờ trong một khung cảnh núi rừng bao la, hùng vĩ như một bức tranh hoành tráng. Câu thơ “Mường Lát hoa về trong đêm hơi” không thể nói rõ mà chỉ cảm nhận bằng trực giác. Nếu “thơ là nơi biểu hiện đầy đủ nhất, sâu sắc nhất ma lực kỳ ảo của ngôn ngữ” thì câu thơ này cũng đúng như vậy.

Thiên nhiên trong Tây Tiến cũng như trong thơ Quang Dũng bao giờ cũng là một nhân vật quan trọng, tràn đầy sinh lực và thấm đượm tình người. Hồn thơ tinh tế củ tác giả bắt rất nhạy từ một làn sương chiều mỏng, từ một dáng hoa lau núi phát phơ đơn sơ

bất chợt, rồi ông thổi hồn mình vào đó và để lại mãi trong ta một nỗi niềm băng khuâng thương mến và một áng thơ đẹp:

Người đi Châu Mộc chiều sương ấy

Có thấy hồn lau nẻo bến bờ.

Khung cảnh thiên nhiên hiện lên ở Tây Tiến thật hoang sơ, kỳ vĩ. Trên cái nền thiên nhiên dữ dội có hình ảnh đoàn quân Tây Tiến thật nhỏ bé nhưng chính sự đối lập tương phản đó càng làm tăng khí phách anh hùng, kẻ thù cũng như gian khổ không gì khuất phục nổi.

Trên đường hành quân đã có những người lính hy sinh. Tác giả không ngần ngại nói đến cái chết:

Anh bạn dãi dầu không bước nữa

Gục lên súng mũ bỏ quên đời.